

Nr 2 2022

KUSTPOSTEN

— *Organ för KA 2:s Kamratförening* —

KUSTPOSTEN

Organ för KA 2:s Kamratförening

Nr 2 2022 årgång 86

Utges av KA 2:s Kamratförening

Ansvarig utgivare: Peter Glimvall

Redaktionskommitté: Peter Glimvall, Olle Melin,
Bengt Jönsson, Ulf Sejlert, Jan-Olov Magnevall,
Günter Villman och MarinB info.

Layout: Dag Åshage
paul.assar@gmail.com

Omslagsbild:

Adventsgudstjänst i Amiralitetskyrkan.
Foto Ingmar Elofsson

Kamratföreningen styrelse

Ordförande:	Peter Glimvall
Vice ordförande:	Rolf Lindén
Sekreterare:	Lisbet Landin
Vice sekreterare:	Yvonne Wirbrand
Kassör:	Erling Holmberg
Ledamot och klubbmästare:	Björn Wallmert
Supplent	Sune Persberg
Suppleant	Olle Melin
Suppleant	Bengt Jönsson

Kamratföreningens adress

KA 2:s Kamratförening
Box 527
371 23 KARLSKRONA
Telefon: 073-182 80 47
epost: ka2.karlskrona@gmail.com
Postgiro: 9 80 67 - 2
Bankgiro: 5584-9483
Medlemsavgift: 150 kronor

Kamratföreningens utbud av KA-produkter

Slips KA 2	50:-
Livrem	120:-
Manchettknappar KA och Marinen	150:-
KA 2 Idrotthistoria, Nattlig patrullorientering Eskil Nyström och Marinens Hemvärnsmusikkår Kassett	30:-
Vykort Kungsholms fort (4 st)	60:-
Vykort Rosenholm (3 st)	10:-
CD Karlskrona Kustartilleriregemente	10:-
	100:-

Ring kassören Erling Holmberg för beställning telefon 070-870 78 74
Varorna levereras, när betalning skett.
Om varorna skickas tillkommer porto
Bankgiro: 5584-9483

Befästningspark Karlskrona

Boken kostar 50 kronor plus porto

Bildhäfte om KA 2 förläggningsplatser

Häftet kostar 60 kr och vill Du ha det hemskickat tillkommer porto om 10 kronor. Du kan beställa genom att sätta in 70 kr på postgiro 97 05 88-0

Gräsvik och dess historia

Boken kostar 60 kronor plus porto

KA 2-boken

kostar 100 kronor plus porto 60 kronor

U 137 Vi som höll gränsen.

Boken kostar 225 kronor plus porto

KA 2 kamrater

Nyss hemkommen från 1: a adventsgudstjänsten i Kungliga Amiralitetsskyrkan Ulrica Pia, där Björn Wallmert och jag deltog med kamratföreningens fana, sätter jag mig nu för att skriva ledaren i julnumret av Kustposten. Det är känslor av högtid och förväntan, men även minnen av glädje och sorg som tränger sig på i en stund som denna. Vi har under hösten genomfört ett mycket intressant möte där vi uppmärksammade att det gått 120 år sedan Kustartilleriet och KA 2 grundades och där vi fick lyssna på ett spännande föredrag om ett "jubileumshopp" över Normandie 75 år efter den stora invasionen 1944. Tisdagsträffarna har fortsatt med god tillslutning och arbetet med en "paraplyorganisation" för föreningar med anknytning till KA 2 har kommit så långt att ett avtal har undertecknats och att samarbetet kommer att konkretiseras från årsskiftet. Men vi har också drabbats av sorgebud när kamrater för alltid har lämnat oss, och jag tänker särskilt på vår mångårige tidigare klubbmästare Lars Iger som somnade in för en kort tid sedan. Lasse var alltid närvarande på våra aktiviteter och visade stort engagemang i stort som smått. Hans välformulerade kommentarer, speciella humor och eleganta och sportiga yttre gjorde honom till en stor personlighet i kamratkretsen, och saknaden är stor. Tack Lasse för Dina fina insatser för kamratföreningen.

Det är också med stor sorg vi alla känner när vi dagligen tar del av de fruktansvärda grymheter som utspelar sig i vår omedelbara närhet, det ryska angreppskriget i Ukraina. Det går inte med ord beskriva de känslor som väcks när man ser bilder på sönderbombade sjukhus, döda spädbarn, terroriserad befolkning, tortyr, kidnappningar och våld så grymt i sin omfattning och i sitt utförande att det känns som man har blivit förflyttad hundratal år bakåt i tiden. Så sent som idag läste jag en artikel om Gammalsvenskby som nyligen befriats från det ryska oket och fick ta del av hur befolkningen där behandlades av ockupanterna – grymt och omänskligt! Att en nation som Ryssland, med permanent plats i Förenta nationernas säkerhetsråd, har sjunkit till en nivå lägre än de värsta skurkstater är oförlåtligt, skandalöst och ovärdigt. Om det finns något rättvisa i världen borde Ryssland omedelbart förpassas ut ur FN!

I vårt trygga fädernesland har det som alla vet i höst genomförts val till Riksdagen, och det har bland annat inneburit en ny regering och därmed även en ny försvarsminister. Peter Hultqvist har efter lång och trogen tjänstgöring nu fått tacka för sig, och efterträts av Pål Jonson som tillträtt som statsråd och chef för Försvarsdepartementet. Peter Hultqvist har genom sin personlig-

het och kompetens lyckats föra fram försvarsfrågorna i det allmänna mediebruset på ett bra sätt, och nu sättet vi vår tilltro till att Pål Jonson fortsätter att agera så att försvars- och säkerhetspolitiken får ett stort genomslag. Kustjägare, filosofie doktor i krigsvetenskap och fram till nyligen ordförande i riksdagens försvarsutskott torde väl innebära att han är hyggligt förberedd för det nya jobbet.

Frågan om när vi blir medlemmar i Nato är fortfarande aktuell då det alltjämt saknas ratificeringar från Ungern och Turkiet. Ungern har utlovat ett bifall till Sveriges och Finlands ansökan när *Országgyűlés* – Ungerns parlament – har sitt första möte 2023, men Turkiets godkännande har vi ännu inte fått någon indikation på när det kan bli i tiden. Här spjärnar herr Erdoğan emot och utnyttjar situationen till sin egen fördel och hoppas på att genom ett fast uppträdande kunna vinna inhemska sympatier och därmed säkra sin presidentmakt i kommande val som enligt uppgift skall genomföras den 18 juni. Så en stilla förhoppning kan vara att när sommarnumret av Kustposten kommer nästa gång är vi också medlemmar i Nato. Vi får väl se.

Men när allt kommer omkring, nu är det jul igen, och jag och styrelsen vill tacka er alla för det gångna året, ert medlemskap i vår kamratförening, engagemang och deltagande i våra aktiviteter och för vår gemenskap. Jag önskar er alla, era familjer, anhöriga och vänner samt alla läsare av Kustposten en riktigt

GOD JUL och ett GOTT NYTT ÅR

Peter Glimvall

Marinen 500-årsdag i Karlskrona

Stora människoskaror besökt dagen och platsen bjöd på fina möjligheter att följa förevisningarna till sjöss.

Marinen har vid flera olika tillfällen firat 500-årsdagen och nu har det varit Karlskronas tur. I det varma och fina sommarvädret samlades många människor för att uppleva både dagens och gårdagens flotta och marin.

På grund av det aktuella världsläget, var arrangemanget förlagt utanför Marinbasens område, en åtgärd som visade sig vara helt i linje med säkerhetstänket, men gav också besökarna en mer samlad bild och inte minst mycket goda möjligheter att följa uppvisningar till sjöss av både fartyg och flyg.

Alla, de jag frågade, var mycket nöjda och tyckte upplägget var fantastiskt bra och i många stycken bättre än, det skulle varit inne på basen. En mer nära koppling till Marinmuseum erhöles, då museet var inom promenadavstånd.

En stor och viktig del av verksamheten, var de arrangemang, som erbjöds till ungdomar i olika åldrar, allt ifrån teckna, prova på radiostyrd båt, minihinderbanan och sedan rekrytering av ungdomar till officersyrket.

En annan reflektion från de, som upplevt och deltagit i ett antal arrangemang av denna typ, slås av den professionalism, som kännetecknar dagens Försvarmakt och Marin och inte minst från de många, yngre som förevisade sitt yrkesområde.

Foto Ingmar Elofsson

Ingmar Elofsson

Hans Assarsson berättar om museet för Rörligt Kustartilleri

Marindagen i Karlskrona

Mycket folk var i rörelse och även Amiralitetskyrkan drog till sig många besökare.

Göran Röcklinger och Thomas Hasselberg med bakgrund i Flottan och medlemmar i Flottans Män tyckte, att det var ett perfekt genomfört arrangemang och att det fungera mycket bra att ha det utanför marinbasens område.

HMS Vinga demonstrerar minröjning och undersökning med undervattensfarkost.

Minsveparen M20, som bedriver navigationsutbildning, besökte Karlskrona. Fartyget har två besättningar och från maskinchef Urban Fasth, befälhavare Åke Foghammar, befälhavare Göran Ringqvist och maskinchef Tomas Kilström. I kommande nummer kan du läsa mer om M20 och verksamheten.

Marinens ungdomsmusikkår ger konsert i Tolle båthamn.

Marindagen i Karlskrona

Röjdykarna bjöd på säkert en av Sveriges originellaste fiskdammar.

Hos marinbasens Ekipagekompani fanns möjlighet att köra radiostyrda båtar.

Under marindagen fanns möjlighet att köpa böcker, mat och glass och annat. En del tjänade pengar på andra sätt.

En helikopter 14 från 3. helikopterskvadron i Ronneby vinschar från bogserbåten Hercules.

Tre musikkårer gav konserter, Hemvärnets musikkår Blekinge, Marinens ungdomsmusikkår och Marinens musikkår. Den senare lockade till sig en ung dansös under Marinchefens och andras stora glädje.

Anders Svensson från Kalmarsunds Sjövärnstillsammans med några av årets elever. Det har varit ett par tuffa år under pandemin, men nu är vi åter i full gång och intresset är stort berättar Anders

Marina basbataljoner ger stark tillväxt inom marinen

Från årsskiftet kommer marinen tillföras två nya krigsförband inom marin logistik. Förbanden kommer att upprättas vid Karlskrona och Haninge garnison och vara operativa från hösten 2023. Chefen för etableringsorganisationen berättar mer om det intensiva arbetet som redan pågår för fullt.

De nya krigsförbanden ska med eget skydd ha förmågan att verka flexibelt och rörligt där de behövs för att leverera logistikstöd som teknisk tjänst, förnödenhetsförsörjning, sjukvård och transporttjänst. Med andra ord det som ryms inom begreppet marin bastjänst.

Marinens förband växlar ständigt mellan skarpa uppgifter och övningsverksamhet, detsamma gäller därför för de marina basbataljonerna. Bataljonerna som till storlek kommer uppgå till nära 750 personer, kommer därför till betydande del bestå av kontinuerligt anställd personal i form av officerare, sjömän och soldater.

Minor lastas till HMS Hector för vidare transport till mottagande kund.

Foto: Carolina Lorentzson Nilsson/Försvarmakten

De nya krigsförbanden ska med eget skydd ha förmågan att verka flexibelt och rörligt där de behövs för att leverera logistikstöd som teknisk tjänst, förnödenhetsförsörjning, sjukvård och transporttjänst. Med andra ord det som ryms inom begreppet marin bastjänst.

Foto: Carolina Lorentzson Nilsson/Försvarmakten

De två nya krigsförbanden, första och andra Marina basbataljonen, kommer att ingå i ordinarie organisation från januari 2023 och underställas cheferna för Marinbasen och Stockholms amfibieregemente. I oktober 2023 har bataljonerna tillräckligt med personal och materiel för att kunna ingå i marinens logistikförsörjning och bidra till insatsverksamheten.

- Bataljonerna kommer inledningsvis att bemannas med befintlig personal från marinen och växer på bredden med värnpliktiga framöver, säger David Saflind, chef för etableringsorganisationen.

Värnpliktiga till Haninge och Karlskrona

Under hösten har arbetet med att starta upp de två nya krigsförbanden intensifierats. De båda bataljonerna har under hösten bemannats med sin första personal. Dessa har ett omfattande arbete framför sig, som på detaljnivå handlar om lokala förutsättningar som till exempel vilken bemanning som inledningsvis behövs, var man ska sitta och vilken utrustning som finns tillgänglig.

De första värnpliktiga till de två nya krigsförbanden rycker in i augusti 2023. Totalt handlar det om cirka 200 personer som kommer att rycka in vid Haninge och Karlskrona garnison.

- Vi vill ge en kvalitativ utbildning som både är intressant och utvecklande. De värnpliktiga är en väldigt viktig pusselbit för marinens tillväxt och Försvarmaktens aktiva försvar, säger David Saflind.

Påverkat ledning av marin logistik

Etableringen av de två nya krigsförbanden påverkar den marina ledningen av logistik. För att komma vidare med arbetet samlades ett fyrtiotal representanter från marinens förband under marinens höstövning i Göteborg tidigare under hösten.

- Tillsammans, med den samlade kompetensen och de olika perspektiven, diskuterade vi utvecklingen av marin ledning av logistik. Vi spelade på ett antal scenarier där logistikflöden från beställning till leverans till sjöss diskuterades, bland annat hur fartyg ska få livsmedel eller hur amfibieförband tillföras minor, säger David Saflind.

Övningen gav många svar som nu ska sammanställas. Innan årsskiftet ska den utvecklade ledningen fastställas för att därefter implementeras i styrande dokument och utbildas på.

- Det känns väldigt bra att vi äntligen är igång med det konkreta arbetet med bataljonerna och delar börjar falla på plats. Vi har fortfarande en bra bit att gå men stegen går i rätt riktning, säger David Saflind.

Carolina Lorentzson Nilsson

Ständigt insatt marin logistik kräver rejält utmanande övningar

Alla vet hur viktig logistiken är för att militära operationer ska kunna utföras och vara uthålliga. Arbetet sker konstant och i bakgrunden. För att utveckla och förbättra förmågan till säkra logistikförsörjningar måste man även öva den internt vilket kan vara svårt att få tid till.

Under en vecka i oktober kunde Marinbasens förmåga prövas, prövas och prövas igen. Mängder av friktioner för leveranserna utmanade den övande personalen om och om igen. Haverier, skador och dödsfall inom personalen. Ja, helt enkelt en rejält utmanande vecka för alla yrkeskategorier i förbandet, civil som militär.

Marinbasen stödjer övriga marina förband med en stor bredd av uppgifter. Det görs kontinuerligt, både under övningar och vid lösandet av skarpa uppgifter. Förbandet är likt övriga marinen ständigt insatsberett. Samtidigt ger det litet tidsutrymme att som förband ta det där

extra klivet framåt. Förbandet befinner sig också i en utvecklingsfas där hela den marina logistiken håller på att förändras i och med byggandet av två nya marina basbataljoner.

Bataljonerna kommer att ha sina respektive hemmahamnar i Karlskrona och på Berga och ska bemannas av befintlig personal från samtliga marina förband, i syfte att med beprövad kunskap och erfarenhet möta alla marina förbands logistikbehov.

Foto: Carolina Lorentzson Nilsson/Försvarmakten

Det var knappt kilometern kvar till förläggningen efter en dag full av moment. Övningsledaren spelar ut kortet "lastbil i diket" för att truppen ska få hantera en situation där fordonet hamnar i diket med flaket fullt av ammunition. Hur gör man då, måste man lasta av först innan man drar loss lastbilen eller vad gäller?

Foto: Carolina Lorentzson Nilsson Försvarmakten

Därför var det extra lyckat att få en hel vecka att öva ostört inom förbandet där även kommande organisations arbetssätt kunde prövas.

Utöver att träna hela ledningskedjan övades olika förbandsdelar efter sin förmåga, just där de hade sin förbättringspotential. För civila specialister inom Marinverkstäderna låg fokuset på att skriva taktiska signaler inom verkstäderna. Lastbilsförare tränades i att hantera situationen som uppstår om man med sitt lastbilskepp hamnar i diket med flaket fullt av ammunition. Hur gör man då, måste man lasta av först innan man drar loss lastbilen eller vad gäller? Ett annat exempel som tränades var eldöverfall vid logistiköverföring samtidigt som det fanns känslig hängande last i kranen som till varje pris måste skyddas. Hur hanterar man den situationen?

– Då vi är ett stående förband som ständigt löser skarp uppgift så blir övningsplaneringen extra utmanande eftersom det krävs mycket komplicerade övningsmoment för att kunna utveckla förbandet. Övningsledningen har gjort ett utmärkt arbete med rejäla utmaningar för personalen. Det viktigaste i detta är att tillåta att ett moment misslyckas så att de övade sedan har möjlighet att göra om tills det har blivit ett nöjaktigt resultat, säger Håkan Lindberg, Marinbasens förbandsförvaltare.

Sjukvård, en viktig komponent i taktiken

Under övningens alla dagar genomfördes olika sjukvårdsmoment inom de flesta förbandsdelarna. Vid ett tillfälle hamnade en fingerad medarbetare i havet och fick räddas av sina kamrater. Återupplivningsförsök utfördes men personens liv gick inte att rädda. Här fick både besättning och staben i land träna på hur man hanterar ett dödsfall, självklara saker kan tyckas men likväl viktigt att öva.

Andra situationer som uppstod var att man hamnade i strid där skadade fick tas omhand samtidigt som beskjutningen fortsatte (TOS). För att göra det mer realistiskt användes tamponeringsattrapper, bröstkorgsattrapper samt skarpa NPA/nästuber (kantareller).

– Vi måste öva så realistiskt som möjligt för att vara väl förberedda att ta hand om skadade och sjuka. Det är viktigt att komma ihåg att sjukvården är en del i striden och inte en fristående del, det är en viktig komponent i taktiken. Det var kul att se under övningen att det är så stort engagemang för sjukvården och hur alla vill att den ska fungera. Nu ska vi fortsätta utbilda och förbättra sjukvården på bred front och för vi finns till för alla, säger Jennie, sjukvårdsofficer i Marinbasens Logistikkompani.

Carolina Lorentzson Nilsson

1:a advent i Kungliga Amiralitetskyrkan Ulrica Pia

Som traditionen bjuder sedan ett antal år tillbaka så deltar fanvakter från KA 2 kamratförening, Flottans Män och Fredsbaskrarna vid Högmässan den 1:a advent. Och så även i år. Det blev en mycket vacker gudstjänst, och för första gången sedan pandemin var det återigen stor uppställning med kör, musik och övriga deltagare i kyrkan. Amiralitetspastor Daniel Breimert ledde gudstjänsten och höll ett vakande öga så att allt genomfördes på ett korrekt och värdigt sätt. Det var många som hade slutit upp denna förmiddag och det spred sig en fin och stämmingsfull atmosfär i kyrkan under de fem kvart som gudstjänsten höll på. Fanvakten ur kamratföreningen bestod i år som så många gånger tidigare av Björn Wallmert och undertecknad. Björn är alltid ute i god tid och ser till att fanan finns på plats och att allt är under kontroll. Stort tack till Dig Björn för Din fina insats!

Peter Glimvall

Foto Ingmar Elofsson

Höstmötet

Torsdagen den 27 oktober genomförde vi årets höstmöte på Sjöofficersmässen i Karlskrona. Eftersom det i år är 120 år sedan Kustartilleriet och därmed även KA 2 grundades, bestämde vi oss för att vi skulle högtidlighålla detta med en riktigt krigsrätt och ett spännande föredrag. Sagt och gjort, när höstmörkret sänkte sig över Örlogsstaden fattade KA 2-oktettens medlemmar sina instrument och i mässens vackra matsal spred sig ljuva toner samtidigt som kamraterna förgaddrades till kvällens aktiviteter. Efter musikunderhållningen så undertecknade de samverkande föreningarna ett beslutsdokument som tagits fram av samverkansgruppen som samlar de lokala föreningar som har haft anknytning till regementet och som syftar till att knyta föreningarna och deras verksamhet närmare varandra. Undertecknandet apostroferades av att KA 2-oktetten uppförde marschen "KA 2-kamrater".

Därefter var det dags att sätta sig till bords och avnjuta kvällens "krigsrätt" som bestod av silltallrik med tre sorters sill, ärtsoppa med nödvändiga tillbehör och slutligen pannkaka med sylt och gräde. Det var en utomordentligt god och rikligt tilltagen anrättning, så ingen reste sig från bordet med kvarvarande hungerkänsla – tvärtom.

Vi samlades därefter i klubbrummet för kaffe med läckerbit och, för dem som önskade, en avec. Nu stundade föredrag. Och vilket föredrag vi fick lyssna till! Det var Thomas Lundahl, granne till Erling Holmberg, som med ord, bild och autentisk fallskärmsutrustning beskrev när han deltog i ett jubileumshopp över Normandie 2019 i samband med 75-årsdagen för invasionen. Sällan har väl en föreläsare lyckats trollbinda publiken som Thomas lyckades med, och efter föredraget ställdes många frågor och kommentarer av intresserade kamrater. Thomas hade tagit med sig den uniform han hade på sig i samband med hoppet och sin fallskärm som vi fick titta och känna på. Den vägde sina modiga kilon. Efter föredraget fortsatte kvällen i vanlig ordning med utbyte av minnen, glada skratt och gemytlig samvaro.

Avslutningsvis ett stort tack till KA 2-oktetten som alltid ställer upp och förgyller vid våra möten, till Sjöofficersmässen för god förplägnad, till klubbmästeriet för arrangemanget, till Erling och Thomas för tips och föredrag, till samverkansgruppen för ert arbete och inte minst till er alla kamrater som deltog och gjorde kvällen till en minnesvärd afton!

Peter Glimvall

Kamraterna minglar före middagen

KA 2-oktetten underhåller

Krigsrätten är serverad

Kvällens föredrag

Föredragshållare Thomas Lundahl

Överenskommelsen är undertecknat av de åtta samverkande föreningarna

Fallskärmsjopparna på väg över Engelska kanalen

Thomas Lundahl har landat välbehållen och blir väl mottagen av Antoinette Pupin

Bal på Stadshuset firade Marinen 500 år

Dagarna före Marinens 500-årsdag den 7 juni samlades ett 40-tal stridsfartyg från sju nationer i Stockholms hamnar för att hedra 500-åringen. De skulle från måndag den 6 delta i övningen Baltic Operations (se särskilt om Bal-tops).

När staden var fylld med sjömän från sju nationer, högtidlighölls Marinens 500 år med en bal i Stadshuset lördag den 4 juni, i närvaro av deras Majestäter H.M. Konungen och H.M. Drottningen. Den främste militära gästen var USA:s försvarschef (Chairman of the Joint Chiefs of Staff) general Mark Milley. Gästerna representerade inklusive Sverige 14 nationer, vilket torde vara ett svårslaget rekord.

Chefen för marinen, konteramiral Eva Skoog Haslum, hade bett Stockholms Sjöofficerssällskap att anordna balen i Stockholms stadshus. I strålände sommarväder korsade gästerna Hantverkargatan, där de släpptes igenom det pågående Stockholms maratonlopp. Kön till entrén blev lång och ringlade sig runt Stadshuset. Området var väl bevakat av polis, som bistod med köandet. För de många internationella gästerna ordnades en separat entré. Drink intogs i Gyllene salen.

Blå hallen var dukad till nära nog maximal kapacitet. De många deltagande kadetterna från Karlberg var placerade i gallerierna och inramade långborden. SOSS ordförande generalmajor Bengt Andersson och hans hustru Lena var värdar och skred nerför trappan med Konungen och Drottningen tillsammans med Marinchefen och hennes make Stefan Haslum, medan Marinens musikkår spelade Flottans paradmarsch. En kör från Allmänna sången sjöng Sverige. Kvällens toastmaster, kapten Jim

Ramel Kjellgren, anförde, att med hänsyn till det stora antalet internationella deltagare skulle talen huvudsakligen framföras på engelska. Värden Bengt Andersson utbringade en skål för Konungen varpå Kungssången följde. I sitt hälsningstal riktade han sig till alla internationella gäster från när och fjärran samt till inbjudna chefer och representanter för Armén och Flygvapnet. Han hälsade också särskilt de många deltagande kadetterna med damer. Vi ska med stolthet minnas våra första 500 år och han påminde om, varför vi redan för 500 år sedan behövde en stark flotta.

En hälsning från marinens subalterner framfördes av löjtnanten i Amfibiekåren Adam af Ugglas. Han påminde om, att vi ska leda med hjärtat och vårda kamraternas mentala hälsa. Men samtidigt ska vi fira att vi ”stal” fartyg från Lübeck för 500 år sedan! Marinchefen kam Eva Skoog Haslum sa, att det är en fantastisk sak för en organisation att kunna fira 500-årsjubileum! Det är med stor stolthet som hon är chef för denna organisation. Hon påminde om det pågående kriget i Ukraina. ”Vi deltar i övningar i Östersjön och sju nationers sjöstridskrafter gästar oss idag.” Hon avslutade med en skål för de förutvarande, som seglat och till de som seglar nu och i framtiden.

Konungen inledde sitt tacktal med att hälsa alla internationella gäster. ”Tack för att ni är här, vi behöver er!” Min egen militära tjänstgöring gjorde jag huvudsakligen i Flottan, sa kungen och han mindes särskilt sin jordenruntresa med *HMS Älvsnabben*. 500 år efter landets grundande är Sverige en självständig stat, vilket firas nästa år. Sverige har en bra flotta och ni som tjänstgör under Sveriges flagga utgör en stark länk – en länk som sträcker sig genom historien från Gustav Vasa in i fram-

Gen Mark Milley anländer tillsammans med ÖB gen Michael Bydén till Stadshuset med stridsbåt ur Amf 1 och hälsas av värdarna. Foto: SOSS; fotograf Dan Tilert

Föregången av kvällens toastmaster kn Jim Ramel Kjellgren skrider H.M. Konungen med värdinnan Lena Andersson, värden genmj Bengt Andersson med H.M. Drottningen och marinchefen konteramiral Ewa Skoog Haslum med make Stefan Haslum ner för trappan i Blå Hallen. Foto: SOSS; fotograf Dan Tilert

Blå Hallen fylldes nästan maximalt. Kadetter med damer var placerade i gallerierna. Foto: SOSS; fotograf Dan Tilert

tiden. Var stolta över er uppgift och bär detta in i nästa generation av marina officerare. Han tackade Chefen för marinen, som nu slutbetalat våra 10 fartyg i Lübeck. Som avslutning önskade han kommande generationer lycka till och utbringade en skål för Marinen 500 år. Därefter sjöng kören "Flamma stolt mot dunkla skyar" (Sve- riges flagga).

Under middagen underhöll Marinens musikkår under

Desserten bars ner för trappan på "Nobelvis". Foto: SOSS; fotograf Dan Tilert

ledning av Alexander Hansson med flera för ändamålet lämpligt valda musikstycken. Efter taffeln brutits följde dans i Gyllene salen till toner av OnQue.

Marines jubileumsbal i Stadshuset blev en oförglömlig fest. Sjöofficerssällskapet ska ges mycket beröm för arrangemanget. Tänk bara att göra en placering av 1100 personer! Genomförandet hade möjliggjorts med sponsring från försvarsindustrin och SOSS medlemssponsorer.

Sten Munck af Rosenschöld

Marinchefen talar. Till vänster Allmänna sången. Foto: SOSS; fotograf Dan Tilert

Gen Milley förde marinchefen till bordet. Foto: SOSS; fotograf Dan Tilert

Stapelbäddsceremoni vid Saab/Kockum

Den 30 juni ägde stapelbäddsceremonin för *HMS Blekinge* rum på Saabs varv i Karlskrona. De första två (av fem) huvudsektionerna placeras intill varandra för sammanfogning. Representanter från Marinen, FMV, Blekinge län och Saab medverkade och högtidlighöll händelsen genom att fastslå ett silvermynt i en eklanka.

De fyra silvermynten är helt unika och tillverkade av guldsmed Kim Färm, vars morfar jobbat på varvet. Dessa monterades sedan på bitar av 200-årik svartek, bärgade i samband med ombyggnader av kajerna på varvet.

Kölsträckningsceremoni är en gammal skeppsbyggartradition, då ett mynt placeras ut under fartygets köl för att ge lycka under byggandet. När man istället för ett fartyg bygger en ubåt, så genomförs en stapelbäddsceremoni. Stapelbäddsättning innebär, att de första huvudsektionerna placeras intill varandra redo för sammanfogning. Ett ceremoniellt mynt följer från denna dagen båten på resten av hennes resa.

Lars Tossman, chef för affärsområdet Kockums inom Saab, höll tal, där han lyfte fram betydelsen av ubåtsvapnet i Sverige.

- Ubåtskompetensen placerar Sverige bland få nationer i världen, som har förmågan att utveckla och bygga moderna och avancerade ubåtar. Dagens ceremoni är inte bara en milstolpe för HMS Blekinge, utan även ett kvitto på att Sverige har återtagit förmågan. Vi ser fram emot när hennes syster HMS Skåne ska följa i hennes spår

Joachim Hallor.

Foto Saab/Kockums

Ubåtssektion ubåten Blekinge

Två sektioner på plats

Silvermyntet

Från vänster Fredrik Lindén, chef 1.unåtsflottiljen, Patrik Hjort, chef VerkO Marin, FMV, landshövding Ulrica Messing, Lars Tossman, VD Saab/Kockums, Joakim Mevius, chef Affärsenhet Submarins

Trumslagare från Kulturskolan i Karlskrona medverkade vid ceremonin

Vad en gammal bild kan berätta

The White Empire

Porträttet nedan föreställer Stationsintendenten inom Förvaltningsdirektionen vid flottan i Karlskrona, Carl Emil Pettersson, verksam i denna befattning 1887 – 1911.

Begreppet *The White Empire* syftar på den vita rand i gradbeteckningen, som marinintendenterna bar till sin uniform. Men detta tecken har stundtals varit ifrågasatt, inte minst på 1960-talet, då Försvarets intendentkår bildades som en gemensam kår för intendentur samtliga försvarsgrenar samt arméns tygofficerare.

Ursprunget till marinintendenterna finns bland annat i skeppsskrivaren, en civil befattningshavare ombord, som under fartygschefen hade ansvar för fartygets ekonomi och försörjning. På samma sätt var mönsterskrivaren att jämföra med senare tiders personalchefer.

Under 1800-talet sköttes förvaltningsärendena av personal ur flottans civilstat, där begreppet intendent förekommer tillsammans med titlar som sekreterare, kamrerare, advokatfiskal, auditor, kammarförvaltare, proviantmästare, beklädnadsförvaltare, sjukhusförvaltare, inventarieförvaltare, materialförvaltare, kassör, revisor, regementsskrivare, bokhållare och kammarskrivare.

Personalen på civilstaten antogs för tjänstgöring aningen vid Karlskrona eller vid Stockholms stationer och utnämningen skedde till viss befattning, då med fullmakt eller konstitutorial, vilket innebar, att innehavaren i princip satt kvar på sin befattning så länge han själv inte begärde entledigande. Han kunde dock beordras till högre befattning eller tillfällig tjänstgöring ombord på flottans fartyg. Många av civilstatens tjänstemän saknade erforderlig utbildning, bland annat beroende på, att man en gång anställdes enbart för kamerala uppgifter och att kraven på andra kunskaper undan för undan ökades.

I början av 1900-talet föreslogs civilstaten omorganiseras till en marinintendenturkår med civilmilitär status. 1903 års riksdag beslöt enligt förslaget och 1903 får ses som startår för marinintendenturkåren.

Redan året efter startade en marinintendenteskola i Karlskrona, en skola som var direkt underställd stationschefen.

Fördelen med det nya systemet var, att personalen kunde kommenderas mellan stationerna, till tjänstgöring i central förvaltning eller till tjänstgöring ombord på fartygen.

1936 års riksdag beslöt att ombilda marinintendentur-

kåren till en militär kår med samma tjänstegrader som inom flottans officerskår. Utbildningen ägde rum vid Sjökrigsskolan, först på Skeppsholmen och från 1943 vid Näsbypark.

Marinen och flygvapnet direktrekryterade sina intendentur, medan armén valde att omskola personal efter erhållandet av dåvarande kaptensgraden.

År 1966 drogs marinintendenturkåren in i samband med att Försvarets intendentkår bildades som en för Försvarmakten gemensam kår. Den siste marinintendenten i det gamla systemet blev Björn Ericson, som utnämndes till fänrik 1969.

Den gemensamma kåren kom att bestå till någon gång på 1980-talet, då personalkåreerna avskaffades och all personal oavsett yrkestillhörighet placerades förbandsvis.

Olle Melin

Veterandagen den 29 maj

Sedan 2008 högtidlighålls den 29 maj som Veterandagen inom Försvarsmakten. Sedan 2011 har veterandagen statsceremoniell status, vilket garanterar, att den regelbundet firas på samma datum varje år. Veterandagen syftar till att hedra personal, som deltar eller har deltagit i nationella eller internationella militära operationer och att högtidlighålla minnet av stupade och omkomna. Veteran är den, som har varit anställd i Försvarsmakten och gjort insatser internationellt eller nationellt, med eller utan vapen.

Regeringen beslutade den 24 maj 2017, att veterandagen den 29 maj görs till allmän flaggdag. Ett högtidlighållande av veterandagen som allmän flaggdag innebär, att de svenska veteranerna återkommande uppmärksammas och synliggörs för den bredare allmänheten.

De ceremonier, som anordnas under veterandagen, samordnas av Försvarsmakten men ofta deltar representanter från andra delar av de statliga myndigheterna, representanter för kungafamiljen och från Försvarsmaktens ideella samarbetsorganisationer.

Det har gett möjlighet för de svenskar, som inte

kan delta vid de officiella statsceremonierna, att privat visa sin uppskattning för Sveriges militära veteraner. Från att ha varit en tämligen okänd fråga växer nu också veteranrörelsen runt om i landet med lokala högtidlighållanden samt uppförande av veteranmonument i landets kommuner.

I år, 2022, uppmärksammades särskilt de utlandsveteraner, som tjänstgjorde vid FN-insatsen UNFICYP på Cypern under åren 1964-1993. Under dessa 29 år bidrog Sverige med 25 000 soldater. Sedan 2018 har Polismyndighetens utlandsstyrka utsänd personal på Cypern.

Från 1953 och framåt har 67 093 personer tjänstgjort på internationell militär insats. Av dessa utlandsveteraner var 54 218 vid liv i september 2021 enligt uppgifter hämtade via Skatteverket. Det finns utlandsveteraner representerade i samtliga Sveriges län.

Högtidlighållandet av Veterandagen genomfördes 2022 både centralt, lokalt på tolv olika garnisonsorter. Statsceremonin ägde rum vid Veteranmonumentet Restare i anslutning till Sjöhistoriska museet, Stockholm och sändes även digitalt.

Utlandsveteraner som tjänstgjorde vid FN-insatsen UNFICYP på Cypern under åren 1964 - 1993. Flera av dem med marin bakgrund och även medlemmar i Flottans Män. Foto Ingmar Elofsson

Veterandagen sen 29 maj firades över hela Sverige och även i Karlskrona garnison och i Amiralitetskyrkan.
Foto Ingmar Elofsson

I Karlskrona genomfördes Veterandagen i Kungliga Amiralitetskyrkan Ulrica Pia under ledning av garnisonschefen Håkan Nilsson med kransnedläggning och med medverkan från Polisen, amiralitetspredikant Christer Alvarsson och Marinens Musikkår. Ett antal av de som tjänstgjort UNFICYP mottog minnesjetong från garnisonschefen.

Ingmar Elofsson

Flaggvakten med personal från MarinB basskyddskompani efter ceremonin vid minnes- och meditationsplatsen Skeppet vid Amiralitetskyrkan i Karlskrona.
Foto Ingmar Elofsson

Kransnedläggning av Garnisonschefen kommendör Håkan Nilsson och polisen Rickard Hagwörn
Foto Ingmar Elofsson

Fregatten Venus Minnesjetong som tilldelats utlandsveteraner. Foto Ingmar Elofsson

Hemsö fästning

Utsikt från Storåberget Hemsö

Beslutet om fästningens uppförande togs 1914 och 1917 påbörjades arbetena. Redan 1918 avbröts dock arbetet för att återupptas 1921 med redan beviljade medel. Den blev dock inte klar och lades i materielberedskap 1925, fram till andra världskriget, då den färdigställdes. Den bestod av flera militära anläggningar på Hemsön, tillhörande kustartilleriet, nämligen batteri Dalom

(2 st 15,2 cm pjäser), batteri Vagnöberget (2 st 12 cm pjäser) samt batterierna Hamnholmen, Havstoudd, Nordanö och Sanna (alla med 2 st 57 mm pjäser).

När det gamla fasta kustartilleriet skulle börja omsättas i slutet av 1940-talet och början av 1950-talet blev det aktuellt med förstärkning av försvaret av Härnösand och Flottans anläggningar i Ångermanälven. Ironiskt nog blev de först levererade pjäserna de för Thailand (Siam) avsedda 15,2 cm-kanonerna. De placerades i dubbeltorn på Hemsö respektive Bungenäs vid Fårösund. De kom att kallas 15,2 modell 1951. Batterierna kunde skjuta max fyra skott per minut och eldrör, där båda eldrören i samma torn kunde avfyras samtidigt. Genom att utnyttja de för Siam avsedda pjäserna kunde man för en ganska låg kostnad förstärka eldkraften i ett utsatt område.

I Hemsö fästning ingår två bergsanläggningar – det tunga 15,2 cm batteriet på Storåberget och det lätta batteriet på Havstoudd. Hemsö fästning var en av Kalla krigets största försvarsanläggningar längs den norrländska kusten. Anläggningarna var topphemliga och Hemsön var under den här tiden förbjuden mark för utländska medborgare.

Det tunga batteriet byggdes 1953–1957 och består av ett 15,2 cm batteri i dubbellavettage. De tre dubbelpjäsernas räckvidd var drygt 20 kilometer. I skalskyddet ingick tre luftvärnspjäser samt en omfattande utbyggnad av bland annat skyttevärn och granatkastarställningar. Anläggning-

en rymmer en personalstyrka på 320 man och var, då den byggdes tänkt att klara ett kärnvapenanfall samt kunna vara självförsörjande under 90 dagar. Således finns utrustning och utrymmen för detta, till exempel kök, matsalar, förråd, logement, vatten- och luftreningsanläggningar, dieselelverk, sjukvårdssal och rum för stabsfunktioner och elldledning.

Det lätta batteriet på Havstoudd stod klart 1964 som nummer två av sammanlagt 30 batterier i landet och rymde 112 man - även det var skyddat mot atomvapen. Ett tredje batteri, även det ett lätt batteri av samma typ som Havstoudd, fanns i närheten av lotsstugan på Härnön, klart 1970 som nummer 18 i serien. Batterierna hade som uppgift att skydda Härnösands hamn samt flottans basområde i Ångermanälvens inlopp.

År 1989 muckade de sista värnpliktiga på Hemsö fästning och 1998 blev fästningen ett statligt byggnadsminne. Anläggningarna ägs av svenska staten och förvaltas av Statens fastighetsverk. Sommaren 2005 öppnades ett museum på tunga batteriet på Storåberget. På lätta batteriet på Havstoudd finns sedan 2006 en konferensanläggning.

Olle Melin

Foto Johan Melin

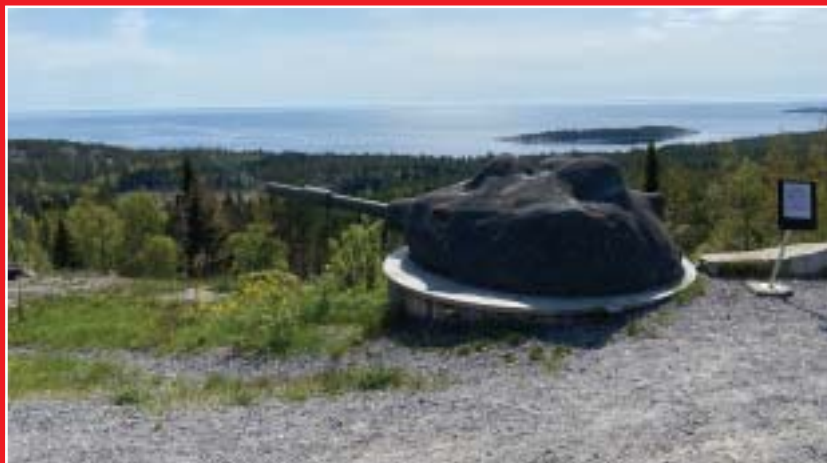

Området kring batteri Hemsö

Närbild på en av dubbelpjäserna

En av pjäserna på batteri Havstoudd

En av dubbelpjäserna i batteriet

Till och med en liten kiosk fanns i anläggningen

Utställning av sjukvårdsutrustning

Även enklare operationer kunde göras i anläggningen

Förbindelsegång i anläggningen

Trappa mellan våningsplan

Halvpansargranat och hylsa. Hylsan innebär att pjäsen har kilmekanism

Fossilfritt.

Fossilfritt ska det vara till varje pris. För en "vanlig människa" handlar det om hur man ska överleva någorlunda skadefri. Det blir väl att sitta i mörker, frysa och leva på skonkost (morötter och purjolök) tills det blir bättre tider. Undrar hur ovanliga människor har det och vilka de är?

Det kan konstateras att det hårdnar till. Det är ett förfärligt skottår. Vi leder skytteligan i värsta vilda västernstil. Det skjuts skarpt både här och där, varje dag. Det verkar som om det går åt helskotta med "lag och ordning"- "bakom lås och bom".

Ett annat konstaterande, "Smälningar är bäst i test". Gissa varför jag tycker det! Forskningen stöder dock inte detta påstående.

Det talas mycket om laddstolpar. Jag har inte sett någon. Därför tankar jag fortfarande diesel men planerar att montera på gengasaggregat. De stolpar jag minns bäst är telestolparna jag som "linjesignalist" klättrade i. Laddade ögonblick då det fanns risk att ramla ned.

Jag är radiot och gjorde lumpen som radiotelegrafist. Mycket ska man höra innan öronen ramlar av. Vid premiärfisket av hummer, havets guld, första måndagen efter 20 september, agnar man tinorna med CD-skivor. Det duger inte med stenkakor med Harry Brandelius och Gamla nordsjön.

"Fråga Lund" är för närvarande mitt favorit-TV-program. Underhållande och fyllt med överraskande vetenskapliga svar på inskickade frågor. Ibland bevisat med eld och lågor. Rena "pang i bygget". Text får man veta att termiter fiser metangas så till den milda grad att det bidrar till att klimatet blir, ja just det, - mildare.

Efter att ha lyssnat på SR P1 en förmiddag, blir man näst intill golvad av alla problem och att allting är åt "hel..." samt att nästa dag går jorden under.

Fast ibland hör man roligheter. Text när någon ringde P1 och föreslog att man skulle sälja småskruv styckvis. Känns som skruvat. Eller han som ville låna ut Gotland

till Finland för att slippa försvara ön. Undrar vad vår broderförening tycker om det?

Att vara kolugn anses väl vara en bra egenskap. Frågan är om det är ett relevant begrepp nu när man ska tillverka konstgjort kött. Inget lugnande besked för en ko, att bli onödig. Fast att bli uppäten är inte heller så bra.

Katten i fönstret, "Katmandu" kallar vi den, som varje regnig, mörk och kall kväll hänger utanför vårt fönster. Han vill in i värmen, få mat och umgås med våran katt - Märta. Blicken är bedjande och för mina tankar till tiggeriförbud eller inte och filmen "Barnen från Frostmofjället"

För mig har älgjakten inte samma lockelse längre. Det är ett jäkla räknande av taggar och jag ser mindre bra numera. Snart nog får älgarna vara ifred för mig. Jag är helt enkelt inte taggad.

Marinen 500 år, Kustartilleriet 120. Vi blir alla till åren komna, även jag. Föga lång tid när vi nu kan upptäcka galaxer miljarder ljusår bort i rymden. (James Webb teleskopet). En ofattbar resa bakåt i tiden. Svårt att ta in. Men jag fattar i alla fall att det nu är tid för att sluta för den här gången.

Tack för uppmärksamheten

Bengt-G Lex

FN-dagen 24 oktober

FN-dagen är en temadag, som firas den 24 oktober till minne av att FN-stadgan trädde i kraft den dagen efter att de fem permanenta medlemsstaterna i FN:s säkerhetsråd och en majoritet av medlemsstaterna hade ratificerat FN-stadgan.

FN-dagen har firats sedan 1948 och instiftades för att främja syftena, målsättningarna och resultaten, som FN står för internationellt. Dagen firas som helgdag i några länder och i Finland, Danmark och Sverige är det allmän flaggdag den 24 oktober sedan 1983. I Sverige säljs det sedan några decennier tillbaka även en speciell FN-bakelse.

Förenta nationernas flagga eller FN-flaggan är den flagga, som hissas för Förenta nationerna och utgörs av en ljusblå flaggduk med FN:s emblem i vitt. Emblemet utgörs av en världskarta med utgångspunkt vid nordpolen omgiven av olivkvistar, vilka symboliserar fred. Flaggan antogs den 7 december 1946, vilket för övrigt även var femårsdagen efter anfallet på Pearl Harbor. Från början var 51 stater anslutna till FN och idag är det 193. Vatikanstaten är idag den enda internationellt kända staten, som inte är medlem i FN.

FN:s stadga anger fyra huvudmål för FN och de är att upprätthålla internationell fred och säkerhet, att utveckla vänskapliga förbindelser mellan länder, att åstadkomma internationell samverkan för att främja utveckling och mänskliga rättigheter och att utgöra en medelpunkt för länders samverkan för att nå dessa mål.

FN-dagen firas på olika sätt runt om i landet. Hemvärnets Musikkår Blekinge firade dagen ned en traditionsenlig konsert i Amiralitetskyrkan under ledning av Björn Ericson.

Ingmar Elofsson

Hemvärnets Musikkår Blekinge högtidlighöll FN-dagen med en konsert i Amiralitetskyrkan under ledning av Björn Ericson. Foto Ingmar Elofsson

Nya Böcker

Försvarets traditioner

Försvarets traditionsnämnd har på eget initiativ utarbetat denna skrift med beskrivning av det historiska arvet för att lämna rekommendationer till, hur traditionsfrågorna ska hanteras i samband med de stora strukturella förändringar, som nu sker inom Försvarmakten.

Boken inleds med två kapitel, dels ett vad traditioner innebär och ett kapitel om traditionsvård.

Sedan följer ett antal kapitel med rubriker som *Försvarmaktens högsta ledningsstruktur*, *Övriga försvarsanknutna myndigheter*, *Gemensamma lednings-/understödsförband*, *Armén Marinen*, *Flygvapnet*, *Försvargemensam logistik*, *Hemvärnet m.m.*, *Frivilliga försvarsorganisationer*, *Kamratföreningar*, *Gemensamma skolor och centra*, *Statsceremoniell verksamhet samt Försvarmusiken*.

En utgångspunkt i historieskrivningen är året 1994. Då blev Försvarmaktens alla myndigheter en enda myndighet. Marinen som försvarsgren tillkom 1936 i och med tillsättandet av Chefen för marinen.

Som ett exempel väljer jag kapitel 8, Marinen. Här kan man läsa om förbandstyper och vapenslag, marinens ledning, de olika vapenslagen och vidare den historiska bakgrunden från 1522 till 1994, förband som utgått och nyetablerats m.m. m.m.

Boken är en alldeles utmärkt uppslagsbok för förbandschefer men också en bok, som är ett eldorado för den, som är intresserad av militär historia.

Det är ingen bok man sträckläser, men om man tar fram den då och då, så fastnar man snart i boken och läser vidare.

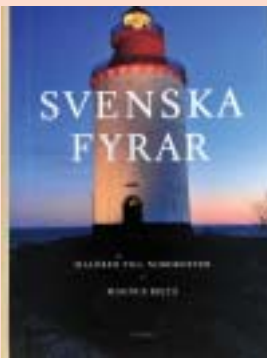
Till boken hör också ett antal digitala bilagor. Dessa hittar man på Sveriges försvarshistoriska museers hemsida (SFHM).

Intressant för Marinen är bilagorna 2, Heraldik, bilaga 4 Marinen och bilaga 8, som heter Bibliografihänvisningar och som egentligen är en förteckning över de källor, som använts i arbetet med boken.

Sammanfattningsvis – en utomordentlig

beskrivning, vägledning och historik om Försvarmaktens traditioner. Statens försvarshistoriska museer. ISBN 978-91-978595-5-4

Olle Melin

Svenska fyrar

Boken har undertiteln *Malören till Nordkoster* och beskriver 100 svenska fyrar i Östersjön, Öresund och Västerhavet.

En bok med samma titel kom ut 2009 md tilltryck två gånger, 2002 och 2009. Denna bok är slutsåld för länge sedan.

Så här skriver författaren Magnus Rietz

En bok om Sveriges fyrar, som är fotograferad och skriven för mer än tjugo år sedan, kan inte på ett bra och rättvist sätt skildra hur det står till med dem idag. Det har hunnit flyta mycket vatten kring våra fyrar kan man nog säga, mycket har förändrats.

Författare konstaterar att det är avsevärt bättre med våra fyrar 2022 än det var i slutet av förra seklet.

Boken innehåller alltså bilder och beskrivningar av 100 svenska fyrar från Malören längst in i Bottenviken till Nordkoster nära gränsen mot Norge.

Det är sålades en helt ny bok, som läsaren har i sin hand.

Det, som mest slår läsaren, är alla de fotografier, som är tagna på fyrarna och deras omgivning. Till detta kommer en kort men mycket informativ beskrivning av respektive fyr. Dessutom finns ett antal bilder på fyrar, som inte kommit med bland de hundra. En kort beskrivning av fyrväsendet och lite fyrteknik finns också med.

Det är främst bilderna, som gör denna bok så intressant och, jag säger, vacker. Det är bara att njuta och kanske längta till platserna, när man ser bilderna i boken.

Författaren Magnus Rietz är född 1951 och bosatt i Nynäshamn och deltidboende på Gotland. Förutom att han är en utomordentlig marinfotograf är han också nautiker, kustjägare och en stor djur- och naturvän.

Han var med och startade Svenska Fyr-sällskapet 1996 och boken är tillägnad sällskapets ordförande, Esbjörn Hillberg, från start till 2020, då han hastigt avled. Författaren har själv bidragit till, att ett tiotal fyrar återtänkts i Sverige.

Under sommaren 2022 har ett antal korta reportage sänts i Sveriges radio kring ett antal av våra fyrar. Reportagen har varit mycket intressanta och lärorika.

Boken Svenska fyrar är ett strålande verk, där man njuter av varje bild.

Lind& CO.

ISBN 978-91-8018-406-9

Olle Melin

Sjömakt & sjöfolk

Det har kommit ett antal böcker i ämnet Marinen 500 år. Först och främst tänker jag på praktverket *Vår marin 500 år*. Därefter har det kommit ut allt ifrån ett häfte på Vikens sjöfartsmuseum till två andra, som jag vill kalla praktverk. Ett är en bok, utgiven av Sjöhistoriska samfundet, kallad *Sjömakt & sjöfolk*. En annan är Sjöhistoriska museets årsbok med titeln *Klart skepp!*

Senare i höst kommer Marinmusei årsbok, ännu så länge utan titel. Det kanske inte är slut med detta, vi får väl se framtiden an.

Sjömakt & sjöfolk, med underrubriken, *Den svenska flottan under 500 år*, är en riktig tegelsten på cirka 450 sidor, men så uppfattar man inte boken, när man väl kommit igång att läsa den. Man kan säga att boken omfattar två delar, dels Flottans utveckling 1522 – 2022 och dels den marina infrastrukturen. Den första delen inleds med förhållandena i Sverige före 1522 och avslutas med Ny inriktning och återtagning 1991 – 2022.

Två författare står bakom verket, Lars Ericson Wolke, professor emeritus vid Försvarshögskolan och AnnaSara Hammar, filosofie doktor i historia.

Båda är välkända författare i marina ämnen, men har förutom detta en mycket stor historisk bredd.

Bara litteraturlistan (tryckta källor) imponerar. Cirka 500 titlar är presenterade. Till detta kommer otryckt material.

Man kan säga, att boken ger en total bild över Flottans historia. Den är lättläst och ger en bra bild av vår svenska flotta med startåret 1522.

NORDIC ACADEMIC PRESS.

ISBN 978-8-9189361-23-2

Olle Melin

Klart skepp

Klart skepp heter sjöhistorisk årsbok för 2022 – 2023 och har undertiteln *Svenska flottan i krig och fred under 500 år*.

Det handlar alltså om ytterligare en bok för att celebrera vår marin och dess 500 år.

Boken har en mycket tilltagande layout och mycket varierat innehåll.

Huvudrubrikerna i boken är de sex århundraden, som de fem seklen representerar.

Inte mindre än 13 välkända marinskildrade medverkar i boken och många spännande rubriker lockar till läsning.

Boken inleds med att professor emeritus vid Försvarshögskolan gör en gedigen resumé över örlogsflottans 500 år. Sedan följer en rad olika ämnen med marin anknytning.

Tyvärr finns det, som jag tolkar det, några sakfel, men det förtar inte intrycket av boken som helhet.

Det bjuder mig emot att framhålla den ene författaren före den andra, men jag kan inte låta bli att nämna Ulrica Söderlinds kapitel om *Livet ombord – mat och hälsa* samt Thomas Engevalls kapitel *Torsten Hagman – En modig sjöofficer*.

Men även de övriga kapitlen lockar verkligen till läsning.

Som alltid när det gäller sjöhistorisk årsbok, så är bildmaterialet på topp liksom övriga illustrationer.

Historiska Media, Lund
ISBN 978-91-7789—964-8

Olle Melin

Ett hundra år sedan ångaren *Per Brahe* bärgades

Boken heter *Ångaren Per Brahe – till 100-årsminnet av bärgningen och de människor som gjorde den möjlig*.

En november natt 1918 gick ångfartyget *Per Brahe* under i Vättern. 24 människor följde fartyget till botten, bland dem konstnären John Bauer och hans familj.

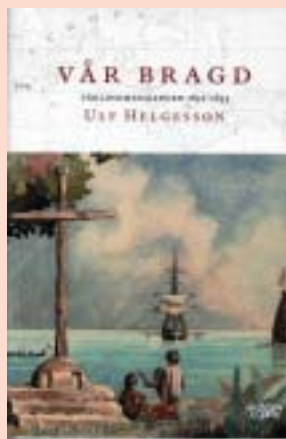
Fartyget blev liggande på sjöbotten i fyra år. Varken staten, rederiet eller något etablerat bärgningsbolag ville åta sig bärgningen av fartyget, som lokaliserats på drygt 30 meters djup. utan det var människor ur lokalsamhället tillsammans med två dykare från Stockholm, som till sist lyckades med bärgningen. Vraket bärgades sommaren 1922 inför ögonen på journalister och tiotusentals nyfikna och de döda fick äntligen komma i graven. Bland de, som refererade bärgningen, fanns bl.a. radiolegenden Sven Jerring.

Den här boken handlar om dem, som förolyckades på *Per Brahe* och de som gjorde den sensationella bärgningen möjlig. Otroligt nog gick det att återstarta fartygets maskin efter bärgningen.

Boken är skriven av arkeologen Lotta Mejsholm och boken är hennes första populärvetenskapliga verk.

Förlag: Lotta Mejsholm.
ISBN 978-91-52737-36-1

Anmäld av Olle Melin

Vår bragd

Världsomseglingen 1851 - 1853

Fregatten *Eugenies* jordenruntresa kom att vara i 22 månader och den tillryggalagda sträckan var mer än 56 000 distansminuter. Resan var på den tiden en enastående seglingsbragd och saknar motstycke i svensk marin historia. *Eugenies* resa kom att bli den enda jordenruntresa, som ett svenskt marint segelfartyg kom att göra.

Man skall också ha klart för sig, att vid denna tidpunkt låg den svenska flottan för fåfot. Och i skenet av detta var det en bedrift att kunna bemanna och utrusta ett fartyg för denna stora resa.

Om fregatten *Eugenies* jordenruntresa kom en praktbok 1999, författad av kommandören och marinmålaren Christer Hägg. Den behandlar allt från fregattens byggande 1837 - 1846 till att hon bogserades och blev vrak på Hallands Väderö 1919. Denna bok har refererats i tidskriften i nummer 4 år 2003.

Nu har det kommit ännu en bok om världsomseglingen, nämligen *Vår bragd*, skriven av Ulf Helgesson. Helgessons farfars mors far var fartygschefen Christian Adolf Virgin. Den skildrar själva världsomseglingen 1851 – 1853 och handlar i stor utsträckning om människorna ombord och den dagliga lunken under två års bortovaro från Sverige.

Boken är spännande och välskriven och ger läsaren en inblick i författarens anfaders liv och tankar ombord som chef, make och pappa. Men man får även möta flera andra ur besättningen på nära håll. Tankar och känslor är lika mycket en central del av boken, men den beskriver också besök och äventyr i de hamnar, man gjorde stopp under seglingen.

Författaren Ulf Helgesson är gymnasielärare och mycket historiskt intresserad. Han är uppvuxen och bosatt i Ystad. Under arbetet med boken dammsög författaren arkiv efter arkiv på jakt efter givande och intressanta fakta.

Boken är ett utmärkt komplement till Christer Häggs praktverk och författaren har delvis andra ingångsvärden om världsomseglingen. Boken är mycket läsvärd
EKSTRÖM & GARAY.
ISBN 978-91-89474-89-5

Olle Melin

Svenskarna på *Titanic*

Boken har undertiteln *Fartyget, människorna och myterna* och är skriven av Claes-Göran Wetterholm, en av världens mest kunniga om fartyget och dess undergång. Han har tidigare gett ut ett antal böcker om världens kanske mest berömda skepp.

Här får vi följa den fascinerande berättelsen om det mytomspunna skeppet och ta del av de svenska passagerarnas öden.

Boken är rikt illustrerad och innehåller biografier över alla de 123 svenskarna ombord, inklusive de 34, som räddades.

Lind & Co.
ISBN 978-91-8018-239-3

Anmäld av Olle Melin

Lübeck

Sista helgen i maj besöktes Lübeck för att på ort och ställe slutligen reglera den skuld, som Gustav Eriksson lämnade efter sig vid införskaffandet av vår första riktiga örlogsflotta.

Marinen representerades av marinchefen konteramiral Ewa Skoog Haslum,

skonerdivisionens *Gladan* och *Falken* samt en skeppssextett ur Marinens Musikkår.

Besöket var väldigt uppskattat och staden Lübeck hade verkligen mannat upp och visade sig från sin allra bästa sida.

Marinchefen bjöd, som sig bör, sin tyska motsvarighet och stadens borgmästare m.fl. på en sittning ombord på skonerterna och genomförde vid en högtidlig ceremoni en överlämning av den sista dellikviden i ett vackert träschatull. En mycket uppskattad gest och ett bra avstamp mot fortsatt god samverkan våra mariner och länder emellan. För skonerterna bar det sedan vidare till Stockholm för vidare jubileumsaktiviteter både för Marinen och skonerterna själva, som ju i år firar 75 år som seglande örlogsfartyg.

Johan Melin

Foto Jimmie Adamsson

CM Ewa Skoog Haslum överlämnar träschatullet med Sveriges betalning för örlogsfartygen från 1522 till representant för staden Lübeck

Bakom den svenska skonerten *Gladan* på väg in till Lübeck

Marinchefen i samtal med tysk sjöofficer

Träschatullet i vilket de svenska betalningsmedlen förvarades.

Karlskrona

Den tredje av de fyra minnesstenar, som har eller ska utplaceras, invigdes fredagen den 12 i parken utanför Kungl Amiralitetskyrkan Ulrica Pia. Här får den sällskap av veteranmonumentet och kyrkans tacksägelseplats med konstverket Skeppet.

Ceremonin leddes av projektledaren Johan Melin. Invi- gningstalare var självklart Marinchefen Ewa Skoog Haslum och vidare medverkade Marinens Musikkår under ledning av musikdirektör Alexander Hanson och flaggtrumslagare Karin Svensson samt tf amiralitetspastor Charlotte Rönnbeck, som ledde korum som en del av

programmet. Musikkåren spelade självklart Marinens jubileumsmarsch.

Efter marinchefens anförande avtäcktes stenen av projektledaren Johan Melin och Mattias Berg Marinbåsen?

Efter ceremonin marscherade musikkåren till Stumholmen för ännu en del av 500-årsfirandet.

Platsen för stenen är vald för att så många människor som möjligt ska kunna besöka stenen och den lilla parken. Platsen har valts genom ett samarbete mellan marinen, Amiralitetsförsamlingen och Fortifikationsverket.

Olle Melin

Parad för flaggan. Marinens Musikkår och 1.flaggförare

Marinchefen anländer till minnesplatsen

Täckelset har fallit. Projektledaren Johan Melin till höger och Mattias Berg till vänster

Flaggtrumslagare Karin Svensson informerar. I bakgrunden tf amiralitetspastor Charlotte Rönnbeck och projektledaren Johan Melin

1.pjäs Ellenabben. Foto Olle Melin

Besök på KA-anläggning

På Aspö utanför Karlskrona finns ett antal KA-anläggningar, som i september 2003 av regeringen godkände som byggnadsminnesmärken. Det handlar om fyra anläggningar – Ellenabbsfortet från 1904 – batteri Jutudden från 1940, kustspaningsradar Gruvan från 1954 och batteri Ellenabben från 1972.

De sista kustartillerianläggningarna försvann i och med utgången av år 2000.

Tanken har varit, att anläggningarna ovan skulle bli besöksmål för att ge svenska folket en uppfattning hur vårt försvar varit uppbyggt under olika perioder. Tyvärr har inte visningar av anläggningarna kommit igång ännu, trots att 19 år förflutit sedan beslutet togs. Olika uppfattningar mellan Fortifikationsverket och Statens fastighetsverk har fördröjt frågan. Även Räddningsverket har

varit inkopplade, vad gäller utrymningsvägar m.m. Sådant var det aldrig tal om, när vi utbildade våra soldater i anläggningarna.

Tidigare har olika anläggningar visats i samband med fastighetsverkets *Hemliga rum*. Sista dagen av firandet Marinen 500 år gavs möjlighet för allmänheten att besöka batteri Ellenabben på Aspö. Ett knappt hundratal människor hade styrt kosan till Aspö, där två f.d. kustartilleriofficerare stod för visningen, Per Engkvist och Johan Melin.

Batteri Ellenabben

Kustartilleriets artilleribatterier hade till och med andra världskriget, med några få undantag, utgjorts av pjäser i regel ärvda från flottans fartyg. Efter kriget togs underlag fram för att modernisera det svenska kustartilleriet.

Kraftcentral. Foto Olle Melin

Köket. Foto Olle Melin

En satsning kom att omfatta 30 lätta batterier med en kaliber på 7,5 cm. Batterierna byggdes i tre serier (1 - 3) med tio, åtta respektive tolv batterier i serierna.

Det första batteriet blev Ljugarn på östra Gotland och det sista Vindalsö i Sandhamnsleden i Stockholms mellersta skärgård.

Batteri Ellenabben på Aspö ingick i serie tre och är nummer 23 i hela serien. Anläggningen byggdes åren 1969 - 1971. Anskjutning av pjäserna skedde i september 1971 och efter installationer och utrustning ingick batteriet i krigsorganisationen fr.o.m. den 1 juli 1972. Batteriet var en viktig del i försvaret av örlogshamnen i Karlskrona.

Batteriet övades i samband med ett antal repetitionsövningar, men den vanligaste användningen var grundutbildning av värnpliktig personal. Detta skedde vid 2. batteriet KA 2. Redan 1988 började avvecklingen av dessa batterier. Batteri Ellenabben utgick tillsammans med en handfull batterier ur krigsorganisationen den 31 december 2000. I och med att batteriet utgick fanns inget artilleri i anslutning till Karlskrona örlogshamn.

Batteriet låg med stabsplatsen mitt på Aspö, pjäserna (3 stycken) låg på södra Aspö, huvudmätstationen låg västerut på Bollö och en lasermätstation vid huvudinloppet.

Personalstyrkan utgjordes av cirka 130 man fördelade på sex platser. Batterichef var antingen stamofficer eller reservofficer.

Stridsfakta

Spaningsavstånd med	3 - 4 mil
Skottvidd pjäs	12 600 meter, horisonten runt
Eldhastighet	25 skott/minut, halvautomatik
Ammunition	Sjömålsgranat, spränggranat
Eldledning	Artillerieldledning 719
Förnödenheter	30 dagars uthållighet
Elförsörjning	Elverk, 60 dygn kontinuerlig drift
Verkstadsresurser	Svets, svarv, borr, fräs, verktyg
Förplägnad	Kök, kapacitet 400 man
Sjukvård	Kvalificerad sjukvård med läkare
Skydd mot	Konventionella vapen, alla kända stridsgaser, Taktiska kärnvapen upptill 20 kiloton, brand och infiltration

Artillerieldledning 719. Foto Olle Melin

Besökare. Foto Engkvist

De enheter, som ska bevaras, är stabsplatsen och 1.pjäs. Pjäsen är grupperad intill ett annat av byggnadsminnena, Ellenabbsfortet.

Jag hade själv förmånen att under 1960-talet och början av 1970-talet vara chef för ett sådant batteri, först batteri KM 2 i Karlshamn och därefter på batteri Malmö, som låg, där brofästet i dag ligger. Det var mycket stimulerande att jobba med dåtidens främsta teknik inom kustartilleriet.

Olle Melin

Frontverkstad. Foto Olle Melin

Stigbergskajen i Göteborg. Fotot är taget från HMS Karlstad och bakom Karlstads helikopterdeck ligger minjaktfartyget Ven. Foto Ditte Boysen

Den 26 - 28 augusti kom Marinens femhundraårsfirande till vår nygamla marina garnisonsstad, Göteborg.

Fredagen den 26/8 gick i Garnisonens färger med anhörigdag och överlämning av Amf 4 nya förbandsfana. HKH kronprinsessan Viktoria överlämnade den nya fanan till förbandschefen överste Fredrik Herlitz vid en ceremoni på Käringberget. Denna händelse låg lite utanför själva femhundraårsjubileet, men var en fin och värdig ouvertyd till det, som komma skulle.

Lördagen 26/8 intog vi Gustav Adolfs torg och Stigbergskajen och genomförde vårt femhundraårsevent under dagarna två. Det var välbesökta områden och intresset från allmänheten var stort, mycket stort. Korvett från 3.sjöstridsflottiljen, minröjningsfartyg från 4.sjöstridsflottiljen, 17. bevakningskompaniet 5.amfibiebataljonen och 132.säkerhetskompaniet var på plats och visade upp sin verksamhet. 3.helikopterskvadronen visade sina konster och yrkes- och skolinformatörer från alla marina förband gjorde en gedigen insats för att locka våra framtida medarbetare till Marinen. Det hela ramades in musikaliskt med Marines Musikkår och Hemvärnets Musikkår i Göteborg.

Marinchefen bjöd det lokala näringslivet och myndighetsrepresentanter på lunch ombord Kustflottans tidigare stabsfartyg *Marieholm* och hela sällskapet övervarade

den efterföljande avtäckningen av den fjärde och sista minnesstenen, vilken avtäcktes vid Klippan alldeles vid foten av gamla Älvsborgs fästning mot en fin fond, inloppet till Göteborg och nya Älvsborg.

Huvudprojektledaren framför sitt varma tack till Amf4 för en väldigt välarrangerad jubileumshelg!

Johan Melin

CM Ewa Skoog Haslum inviger minnesstenen vid Gamla Älvsborgs fästning i Göteborg. Fto Maja Hansson

En soldat ur bordningsstyrkan äntrar ett fartyg under överinseende av en stor publik

Foto Camilla Granström

Den 23 - 24 september var det dags att knyta ihop jubileumssäcken och genomföra det sista publika eventet för att hylla vår 500-åring. På Ångbåtsbron i Malmö dukade vi upp vår utställning. I Malmö representerade 1.ubåtsflottiljen med *HMS Belos* och en ubåt. Marinbasen förevisade bogserbåten *HMS Hector*. På plats fanns också 5.amfibiebataljonen och bordningsstyrkan ur 17.bevbåtskompaniet Även här gjorde Marinens alla yrkes- och skolformatörer en gedigen insats för att locka nya medarbetare till oss. När vi öppnade eventet på fredagen kl 10.00

vällde det in besökare och redan kl 10.10 var det rejält trångt bland våra utställare. Nyttillträdde ställföreträdande marinchefen, brigadgeneral Patrik Gardesten genomförde lunchrepresentation med företrädare för kommun, näringsliv och myndigheter.

3.helikopterskvadron förevisade det marina helikoptersystemet och musikaliskt ramades helgen in av Marinens Musikkår och Hemvärnets Musikkår Blekinge.

Huvudprojektledaren framför sitt varma tack till 1.ubåtsflottiljen för ett fantastiskt genomfört event!

Johan Melin

Det förlorade men återfunna linjeskeppet

Den 20 augusti 1781 förliser linjeskeppet Prinsessan Sophia Albertina utanför den nederländska kusten. Skeppet återfinns år 2000 och lagom till Marinen 500 år får Marinmuseum ta emot ett antal föremål från vraket och detta utmynnar i en utställning om fartyget, förlisningen, återupptäckten m.m.

Under mitten av 1700-talet vill flottan förändra, hur fartygen ser ut och olika standard för fartygens konstruktion tas fram. Skeppsbyggmästaren Gilbert Sheldon bygger fyra fartyg i samma serie i ny standard, *Prins Gustav* och *Drottning Sophia Magdalena* med 100 kanoner och *Prins Karl* och *Prinsessan Sophia Albertina* med 60 kanoner.

Skeppen byggdes på Örlogsvarvet i Karlskrona enligt följande;

Prins Gustaf 1758, nummer 106

Prins Karl 1758, nummer 107

Prinsessan Sophia Albertina 1764, nummer 109

Drottning Sophia Magdalena 1774, nummer 113

Prinsessan Sophia Albertina är Gustav III enda syster och hon är 11 år, när linjeskeppet, som bär hennes namn, sjösätts Hon växte upp i Stockholm och var lika välutbil-

dad som sina bröder, men hon fick aldrig delta aktivt i det politiska livet.

Sommaren 1774 anländer prinsessan Hedvig Elisabeth Charlotta till Stockholm för att gifta sig med hertig Karl, bror till Gustav III. Till Stockholm seglar hon från Wismar på en åtta dagars resa med skeppet *Prinsessan Sophia Albertina*.

Hedvig Elisabeth Charlotta blir senare drottning och skriver dagbok, som gett oss en ovärderlig inblick i tidens maktkorridorer och hovliv.

Skeppsbyggmästare Gilbert Sheldon

Militär eskort

Frihetskriget i Nordamerika (1775 – 1783) leder till otrygghet för handelsfartygen på haven. Brittiska kapare ger sig på både franska och neutrala länders fartyg och svenska fartyg riskerar att bli kapade. En överenskommelse träffas, om att neutrala länder ska eskortera handelskonvojerna med örlogsfartyg. Linjeskeppet *Prinsessan Sophia Albertina* deltar i sådana resor 1779, 1780 och 1781.

Expeditionen 1781

Konteramiral Carl Gustaf Grubbe får i uppgift att genomföra en expedition för att skydda svensk handel. Med tio linjeskepp och två fregatter seglar han med styrkan till Nordsjön. Linjeskepp avdelas från avdelningen för skydd av olika konvojer från Öresund till Medelhavet. Linjeskeppet *Sophia Albertina* är ett av dem.

Skeppet ska sommaren 1781 segla till norra Spanien och sedan tillbaka, detta för att skydda handelsfartyg på väg till Sverige. Men resan börjar i olycka och slutar i katastrof. Det blir skeppets och nästan alla i besättningens sista uppdrag. Fartyget rustas och görs klart för resan i Karlskrona

Elden är lös

Vid kungens inspektion av expeditionen i Karlskrona bryter plötsligt elden lös ombord på linjeskeppet. En gnista från en av salutkanonerna sprider sig och riskerar nå krutet ombord. Panik bryter ut i besättningen, många skadas och elva besättningsmän drunknar efter att ha kastat sig överbord. Elden släcks och skeppet kan repareras på några få dagar.

Skörbjugg och ruttet vatten

Sjukdomen skörbjugg, som beror på vitaminbrist, drabbade expeditionen i augusti 1781. Läget är så allvarligt, att ett tillfälligt sjukhus inrättas i land på norska kusten. 326 besättningsmän behandlas med en speciell diet och de allra svårast drabbade får citroner till mellanmål. Orsaken är maten, dåliga kläder, regnväder och ruttet vatten.

Expeditionen 1781

Förlisningen

Den 19 augusti 1781 befinner sig linjeskeppet *Prinsessan Sofia Albertina* på kurs norrut från Engelska kanalen. Plötsligt sveps fartygen in i en tät dimma och fartygen skingras i den starka vinden. Skeppet klarar den stormiga natten.

Följande kväll, den 20 augusti vid sjutiden, siktas ett ljus. Är det en lanterna från ett annat fartyg?

Kurs sätts mot ljuset, men snart blir det grundare och grundare. vad man ser, är sannolikt en fyr vid holländska kusten, som de går mot.

På natten slår plötsligt skeppet i botten och desperat försöker besättningen rädda fartyget.

”Kapa masterna” beordrar ett befäl i hopp om att lyfta fartyget men förgäves. Den kraftiga sjön trycker upp skrovet på grundet. Snart ligger skeppets ena sida under vatten. Besättningen räddar sig till andra sidan, men efter en stund börjar skeppet brytas i bitar.

Någon gång mellan klockan två och tre på morgonen den 21 augusti försvinner *Prinsessan Sofia Albertina* i djupet.

Undsättningen

Ett fåtal besättningsmän lyckas ta sig upp på vrakspillror. Följande dag plockar tre holländska örlogsfartyg 31 man ur besättningen.

De överlevande är 19 båtsmän, tre soldater, fem volontärer, två korpraler, en högbåtsman och en lärstyrman. De lämnar sina vittnesmål, men eftersom inget befäl har överlevt, har aldrig orsaken till katastrofen blivit fastställd.

Nyheten sprider sig

Nyheten om förlisningen når övriga expeditionen via några handelsfartyg. Fregatten *Jarramas* seglar till den holländska kusten för att föra hem de överlevande.

Nyheten når Karlskrona i slutet av augusti och gör ett djupt intryck på stadens befolkning. Flera av änkorna och deras barn får årligt bidrag från Amiralitetskrigsmannakassan.

Dykning vid Texel

Då och då har fiskare fått upp delar i sina redskap. När en dykare hittar skeppet är det ingen, som minns olyckan eller kan säga, vilket skepp det är.

År 1989 upptäcker amatördykare ett vrak utanför Texel i Nederländerna. De rapporterar fyndet och tillvararar en kanon, men vet inte, vilket skepp det handlade om.

År 2002 görs ännu en dykning och då hittas en skeppsklocka. Skeppsklockan bär på inskriptionen: G:MEIJER FHC:HOLM:1738. Det är en svensk skeppsklocka. Kan den vara från vraket efter *Prinsessan Sophia Albertina*?

Bland annat fyndet av svenska kanoner och mätning av träets årsringar, visar, att timret fälldes någon gång runt 1750.

Skeppet är med största sannolikhet *Prinsessan Sophia Albertina* och hon blir liggande på botten innan upptäckten i 215 år.

Vem äger ett vrak?

Ett fartyg som detta kan röra sig över världens alla hav. Om det sjunker, är det inte säkert, att det befinner sig i sitt hemland. Internationella regler säger, att när ett örlogsfartyg går under, så tillhör det alltid landet, det kommer ifrån, oavsett var det sjunker.

En ovanlig förfrågan

År 2020 kontaktas Marinmuseum av den svenska ambassaden i Nederländerna. De frågar, om museet vill överta skeppsklockan från vraket efter *Prinsessan Sophia Albertina*. Man undersöker möjligheten att överlämna alla fynden från vraket, eftersom det är ett svenskt örlogsfartyg.

År 2022, lagom till Marinen 500 år, anländer föremålen till Marinmuseum.

Unika föremål

Samlingen av föremål består bland annat av muskötkulor, ballastjärn, spännen och en hel del keramikfragment.

En udda utställning

Historien om *Prinsessan Sophia Albertina* har blivit en mycket sevärd och intressant utställning producerad av museets förmålschef Johan Löfgren.

Johan Löfgren

Textunder lag från Marinmuseum,
redigerat av Olle Melin

Besättningslista Linjeskeppet

Prinsessan Sophia Albertina

Fartygschefer	1	Timmermän	3
Kaptener	2	Segelsömmare	1
Löjtnanter	3	Volontärer	61
Fänrikar	3	Kofferdibåtsmän	18
Kadetter	1	Indelnings- och	
Skrivare	1	roteringsbåtsmän	219
Fältskär	3	Skeppsgossar	6
Överstyrman	1	Officersdrängar	6
Medelstyrmän	3	Från Kalmar regemente	31
Lärstyrman	1		
Konstaplar	4		
Arklmästare	6		
Överskeppare	1		
Underskeppare	2		
Högbåtsmän	3		
Summa	425		

Exempel på besättningsman

Påhl Håkansson är båtsman i Humlamåla på båtsmanstorpet no 25, där han bor med sin fru, Sissa Månsdotter och barn. Påhl är en av 425 besättningsmän på *Prinsessan Sophia Albertina* och han dör den 11 augusti 1781 i Haaks Holland, där skeppet sjunker.

Så här skrev Carl Tersmeden i sina memoarer
”Sophia Albertina har (...) genom en hiskelig storm stött på holländska vallen och andra dagen alldeles af stormen sönderslagits.)
Ur Carl Tersmedens memoarer

Så här skrev Carlskrona Weckoblad om olyckan
”Den sorgliga Händelsen har väckt stor Förstämning i Carlskrona, synnerligen bland de Familjer Hvilka hafva mist någon nära Anhörig.”
Carlskrona Weckoblad

Muskötkulor

Udda föremål

Keramiskärvor

Modell av linjeskeppet

Marinens Musikkår

I vecka 44 har vi Nilento Studio på besök, när vi spelar in två operafantasier av Giacomo Puccini. Dessa fantasier tillkom samtida med Puccini med syftet att sprida den fantastiska musiken från de stora operahusen ut till mindre städer med hjälp av blåsorkestern.

Kåren har på olika sätt lyckats lokalisera de ursprungliga arrangemangen och låtit Finn Rosengren instrumentera dessa, så de passar dagens besättning i Marinens Musikkår. Denna vecka är det La Bohème och Tosca som spelas in. Till våren blir det Turandot och Madame Butterfly.

Vi i Marinens Musikkår med vår dirigent, musikdirektör Alexander Hanson, är oerhört inspirerade att få göra detta projekt. Hoppas ni också ser fram emot det klingande resultatet.

Foto Joakim Berg/Försvarsmakten

Rep i Sparresalen under Alexander Hanson

Muldivisionen

Nyvald ordförande Leif Breidemar kollar att allt är rätt protokollfört

Årsmöte 2022.

Föreningen genomförde 2022-10-01 sitt årsmöte enligt sina stadgar.

Leif Breidemar valdes till ordförande för ett år.

Övriga styrelseledamöter och ledamöter samt deras uppgifter efter konstituerande.

Vise ordförande	Lars Hidling
Kassör	Erling Holmberg
Sekreterare	Ulf Sejlert
Styrelseledamot	Christer Antonsson
Styrelsesuppleant	Olle Johansson
Styrelsesuppleant	Harald Åkesson
Styrelsesuppleant	Boris Höjer
Revisor	Johan Melin
Revisor	Sven Karlsson
Revisorssuppleant	Lennart Avendal
Valberedning	Erling Holmberg
Valberedning	Nils Jonasson
Valberedning	Patric Eidstedt
Mtrl.- redogörare	Leif Breidemar
Webbansvarig	Gunnar Medemyr
Samord. / stugvärd	Ulf Sejlert

Verksamhetsplan 2023.

Se föreningens hemsida: ka2muldiv.org

Som sig bör så avslutades dagen med fika, prat om den gamla goda tiden och mycket skratt.

Christer Antonsson förevisar en vinkelavsättare för intresserade förenings- medlemmar

Erling Holmberg och Harald Åkesson

Olle Johansson

Glenn Linder till vänster och Boris Höjer

Rolf Wellbring till vänster och Jan-Olav Pettersson

Kamratföreningen reste i västerled

Första helgen i september var KA 2 kamratförening inbjuden till kamratträff av kamratföreningen i Göteborg Amf 4. Det blev ett par fantastiska dagar med underbart sensommarväder och ett kärt återseende av gamla vänner och bekanta på den plats som en gång var KA 4. Vi blev mycket väl omhändertagna och fick utomordentlig information om Amf 4 i nutid samt besökte Oscar II fort och Göteborgs Garnisons Kamratförening Traditionsrum för att se och höra om dåtid. Vi fick vandra runt på Kängö och beskåda stor del av Göteborgs skärgård, höra om Kängös unika historia samt njuta av en oöverträffad skaldjursmiddag. Inte minst fick vi under besöket tillfälle att återuppliva hur det är att ligga på logement. Efter två års försening blev det äntligen dags att fortsätta besöksutbytet med kamratföreningarna i förutvarande kustartilleriet. Det stod i tur att bege oss till Göteborg och Amfibieregemente 4 (tidigare KA 4).

Fredagen den 2 september kl 0900 gick jag vid Angöringen i Karlskrona ombord på bussen, som styrdes av kassören Erling Holmberg och med vice ordf Rolf Lindén som reseledaren och fordonschef. Jag möttes av idel välbekanta ansikten och stämningen var förväntansfull och redan hög.

Vi kastade loss och begav oss ut på en resa, som skulle präglas av minnen, möten med vänner, solsken och trivsel under ett par intensiva dagar.

I Ynde bjöd klubbmästaren Björn Wallmert på förmiddagsfika och efter att ha ätit lunch på Hallandsåsen rullade vi sen eftermiddag in genom vakten Amf 4, och landade på planen utanför kasern C (fd Marinens sjukvårdsskola).

Här välkomnades vi av Anders Berntsson, Kamratfö-

eningen i Göteborg, och mötte kamraterna från Gotland och Berga. Hela planen fylldes av glada människor, rop och skratt av igenkännande och förtjusning över återseendets ögonblick.

Vi informerades om programmet, erhöll sänglinne och fick reda på var vi skulle bo. Därefter gick var och en till sitt. Själv gick jag slänten ner till logement 2 i kasern E. Här passerade jag gamla Instruktorsskolan, där jag som furir gick Instruktorsskola 2, 1962/63.

Väl på logementet kändes sängar och skåp väl igen från min inryckning 1959, och jag hade valt det minnesvärda blåvita påslakanet. Då var vi 28 man på logementet. Nu var vi tre till fyra stycken och de flesta valde underslaf, förmodligen av säkerhetsskäl.

Efter att ha sträckt upp bädden blev det dags att samlas på och utanför mässen, i ett mycket skönt väder och med inloppet till Göteborg i fonden. Vi förädrades med nya välkomsthälsningar och regementschefen gav en uppskattad information om KA 4, dess fall och återuppståndelse i olika skepnader och framförallt om Amf 4 i dagsläget. Det gick inte att ta miste på tillförsikt, framtidstro och utveckling.

Därefter följde en stunds mingel och häng i baren. Vem som var kung där var oklart. Så småningom begav sig de församlade (över 100 seniorer) lagom laddade, till Stora Oset (matsalen) för att njuta av välkomstmiddagen och fortsätta att berätta minnen och vid det här laget briljanta bravader från förr. Oklart när taptot gick. Lite då och då, och då ska veteraner gå till sängs.

Däremot en "Solklar" revelj, 0600 naturligtvis. Efter en bastant frukost i matsalen var vi redo och marschklara för andra dagens händelser. Och marsch blev det i sakta mak och något oordnat, upp mot radarhöjden och

Team KA 2

Utsikt mot Vinga från Käsö torn

Kanslibyggnaden

Karantänsbyggnader

till fort Oscar II, där fortchefen tog emot. Där gick vi runt i tunnlar, trappor och mörka prång, lyssnande till inspirerande och kunniga guider. Fortet kom till omkring år 1900 som sista fästning i dåtida försvaret av inloppet till Göteborg, men också till Kung Oscar den andres ära.

Omtumlade fortsatte vi till kamratföreningens traditionsrum. Där kunde vi beskåda och höra om saker och ting som låg närmare i tiden och som väckte minnen och igenkännande för oss alla. Efter välbehövlig lunch i matsalen gick vi så ombord på en skärgårdsbåt. Den tog oss mellan öar, kobbar och skär, i solglitter och lagom sjö, mot Käsö.

Omedelbart efter en ”stillsam” landstigning kallades vi till ”uppställning” för kommandanturinformation, delades upp i grupper som leddes av guider, och gav oss ut för att ta ön i besittning. Hela eftermiddagen gick vi runt i lätt och svår terräng för att se och höra den intressanta historiken om Käsö som karantänanläggning mm. Samtidigt kunde vi njuta av utsikten mot Vinga, Tistelöarna, Donsö, Styrso och Brännö. Jag kunde föreställa mig dansen på bryggan där. Eftermiddagen led mot sitt slut och vi blev tilldelade tid för ”inre tjänst”, vilket innebar förberedelser inför kvällens skaldjursfrossa. Den blev smakrik med

Chefen Amf 4

Kjell Sörquist berättar i Traditionsrummet

Oscar II fort.

fantastisk meny, tal, hyllningar och sång. Kvällens höjdpunkt blev ett framförande om hur kronans långkalsong kunde bli över 4 meter lång. En mer eller mindre sann historia om vad som kan utspelas i det militära. Därefter bröt de församlade upp. En del gick till mässen, andra i däck, dvs till sängs.

På tredje dagen uppstigna till en klarblå himmel och spegelblankt hav var det dags att återvända till Kärringberget. Vi hann med att promenera runt och smälta intrycken från föregående dag samt samlas för fotografering. Sedan var det tid att lämna Känsö. Väl i hamn på Amf 4 återstod att skiljas och ta farväl. Det blev en känsla av "muck". Alla var ivriga att hitta sin packning, lämna in lånade grejer, hitta vänner, finna rätt buss samt tacka värdarna för en strålande fin helg.

Och över alltihopa lyste moder sol, fast genom ett dis av vemod.

Resan i västerled slutade med att Team KA 2 tog bussen till Karskrona, där vi i kvällningen tog adjö och skildes åt med förhoppning om att åter mötas.

Bengt-Göran Lexhagen   *Välkomstmiddag Stora Oset*

**Härmed kallas alla medlemmar
i KA 2 kamratförening
till ordinarie årsmöte 2023 enligt nedan:**

- Dag:**   **Tisdag den 28 februari**
Tid: **18:00**
Plats: **Sjöofficersmässen i Karlskrona**
Program: **17:30 Underhållning av KA 2 oktetten**
                      Årsmötesförhandlingar
                      Gemensam middag
Anmälan: **Anmälan om deltagande**
                      till sekreteraren på epost:
                      ka2.karlskrona@gmail.com
Övrigt: **Detaljerad information och program i**
                      övrigt kommer att framgå av informa-
                      tion som sänds ut i samband med
                      årsavgiften för 2023

VÄLKOMNA

Vi gratulerar

100 år född

230525 Erik Johansson Karlskrona

90 år född

330224 Bertil Bruno Svängsta

330304 Bengt Kihlström Ramdala

85 år född

380518 Evert Månsson Lyckeby

380607 Ulf Sjöberg Åhus

380626 Gunnar Andréasson Nätraby

380726 Åse-Liv Karlsson Hasslö

80 år född

430327 Per-Olof Steén Ramdala

430531 Ulla Melin Lyckeby

430605 Jan Bengtson Lyckeby

430725 Åke Malmgren Ronneby

430725 Christer Nilsson Trelleborg

75 år född

480306 Lisbeth Carlson Karlskrona

480314 Barbro Engkvist Nätraby

480501 Björn Lindblad Järfälla

480513 Ulf Falck Lyckeby

480521 Benny Söderström Karlskrona

480711 Anders Steinbach Karlskrona

480729 Anders Åkerman Lyckeby

70 år född

530324 Lars Matsson Växjö

530510 Magnus Rydh Jämjö

530606 Lennart Larsson Karlskrona

530630 Hans Jonasson Torhamn

65 år född

580201 Thomas Ohlsson Karlskrona

580307 Hans Petersson Karlskrona

580328 Anders Lindeberg Hasslö

580501 Bo Porshed Karlskrona

580511 Tomas Lindahl Holmsjö

580709 Magnus Svensson Listerby

60 år född

630413 Peter Söderström Karlskrona

630708 Peter Ling Karlskrona

Avlidna medlemmar

Torsten Smith 2022-08-08

Lars Iger 2022-11-08

Nya medlemmar

Jan-Åke Titer Petersson KARLSKRONA

Alf Sjunnesson VARBERG

Kjell Svensson KÄRNA

Gunnar Märs SKARA

Inga-Lill Lindén KARLSKRONA

Kerstin Gruwberger KARLSKRONA

Ingela Lindblad JÄRFÄLLA

Lars Kjellsson LUND

Ingemar Olofsson KARLSKRONA

Åke Lilja TORHAMN

Bengt Sänne VÄSTRA FRÖLUNDA

Lars Andersson KARLSKRONA

*Bilder från Marinbasen
Se artiklar sid 7 och 8*

Foto: Marinbasen